

УДК 37.011.31: 785

ТЕРЯЄВА ЛАРИСА АНАТОЛІЇВНА –

аспірант кафедри теорії і методики музичної освіти
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка,
викладач музики університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка
e-mail: larianat@gmail.com

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна освіта вимагає підвищення якості підготовки майбутніх учителів музики, проведення організаційних дій для посилення методичної підготовки студентів шляхом поглиблення і вдосконалення методичного забезпечення з музично-теоретичних дисциплін. Проблема формування методичної компетентності на даний час є особливо гострою і актуальною. Формування методичної компетентності складається з відповідних етапів. Вирішення даної проблеми потребує вивчення кожного із етапів окремо і аналізу їх комплексної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічна наука має певні досягнення у вивченні проблеми формування методичної компетентності майбутніх учителів музики (О. Берещенко, Н. Соловова, Н. Сродних, З. Стельмащук, О. Хромушин). Однак недостатньо дослідженими залишаються етапи формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування.

Метою статті є визначення етапів формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною ознакою сучасності є інформатизація і комп'ютеризація суспільства. Використовуючи оволодіння студентами персональних комп'ютерів і Інтернету, електронних клавішних інструментів (синтезаторів), доцільно ознайомити майбутніх учителів музики з музичними програмами для запису нотами хорових партитур; аранжуванням хорових творів та власного інструментального супроводу, які мотивують навчання, допомагають у вирішенні творчих завдань з хорового диригування. Застосування сучасних музичних комп'ютерних технологій

у хоровому диригуванні сприяє розвитку особистісних якостей і творчих здібностей студентів, формує їх здатність до педагогічної діяльності.

Розглянемо формування методичної компетентності майбутніх учителів музики, яке здійснюється шляхом проходження через послідовні етапи: мотиваційно-пізнавальний, самостійно-пошуковий, діяльнісно-творчий.

Мета першого, **мотиваційно-пізнавального**, етапу - спонукати майбутніх учителів музики до засвоєння методики з хорового диригування, музичних комп'ютерних технологій і суміжних музичних дисциплін, педагогіки і психології як умови формування у них теоретичного тезауруса; мотивації до навчання і самовдосконалення; творчої фантазії та креативного мислення.

Зоряна Гнатів у статті «Специфіка диригентсько-хорових дисциплін як фахових предметів та виду виконавського мистецтва в сучасній музично-педагогічній освіті» підкреслює, що «кожне індивідуальне заняття з хорового диригування – це різноманітність видів і методів творчої діяльності як студента, так і педагога. І важливо не навчити диригувати, а викликати бажання займатися виконавською діяльністю».

На заняттях з хорового диригування майбутні учителі музики повинні отримати необхідні знання і практичні навички по виконанню хорових партитур на музичному інструменті, співу хорових партій, вивченню шкільних пісень під власний супровід, оволодінню диригентською технікою і створенню власних диригентських інтерпретацій хорових творів.

Для досягнення поставленої мети необхідно мотивувати навчання студентів застосуванням на заняттях з хорового диригування мультимедійних технологій і музичних комп'ютерних програм (Finale 2000, Encor 4, Cakewalk Overture 2). Викладач з

хорового диригування здатний оволодіти методикою використання даних програм; застосовувати інноваційні музичні програми на заняттях і навчити майбутніх учителів музики використовувати мультимедійні технології і музичні комп'ютерні програми у творчій діяльності (підготовка до індивідуальних занять з хорового диригування, створення власної музики для дітей, імпровізація вокально-хорових творів).

Також на заняттях з хорового диригування доцільно використовувати анімаційні програми, навчально-графічні програми для вивчення диригентських схем і вдосконалення диригентської техніки, а також фонограми, презентації, фонотеку хорових творів, відеозйомку, аудіозаписи творів хорового мистецтва.

Після оволодіння навичками застосування музичних комп'ютерних програм майбутні учителі музики набувають здатності використовувати їх під час самостійного проведення уроків музичного мистецтва, гурткової і позакласної роботи з учнями; створювати власні мультимедійні презентації і музичні проекти.

Застосування комп'ютера, синтезатора, спеціального музичного програмного забезпечення, мультимедійних і музичних комп'ютерних технологій на заняттях з хорового диригування сприяють підвищенню мотивації навчання, розвитку пізнавальної активності, самостійному виконанню індивідуальних і творчих завдань з хорового диригування.

Другий етап формування, **самостійно-пошуковий**, сприяє поглибленому вивченню методики по розучуванню хорових творів, аналізу вокально-хорових творів, пошуку і використанню інноваційних методів і прийомів навчання; вирішенню методичних питань і творчих завдань з хорового диригування; оволодінню знаннями психолого-педагогічного циклу, а також самостійному опрацюванню наукової літератури з хорового диригування, що сприяє збагаченню методичного тезауруса і розвитку особистісних якостей майбутніх учителів.

Самостійно-пошуковий етап охоплює комплекс здатностей: знаходити для учнів найкращі вокальні і хорові твори естетичної і виховної спрямованості; аналізувати і оцінювати твори хорового мистецтва; емоційно-ціннісно сприймати хорові твори композиторів різних епох та стилів; виразно передавати дітям свої емоції через розповідь, міміку і диригентський жест; самостійно добирати з наукової та науково-методичної літератури інноваційні підходи, методи і технології навчання.

На заняттях з хорового диригування ефективними є наступні методи: метод аналізу і оцінювання творів хорового мистецтва, метод порівняння, метод виконання творчих завдань з хорового диригування, метод написання анотації на запропоновані викладачем хорові твори, проблемний, пошуковий, практичний, інтерактивний методи, методи забігання вперед і повернення до вивченого, музичного узагальнення, створення художнього контексту, інтонаційно-стильового досягнення музики [4].

Мета третього, **діяльнісно-творчого**, етапу формування – це реалізація набутих знань і умінь у гуртковій роботі з хором та у позакласній шкільній діяльності; самостійне розв'язання майбутніми учителями творчих завдань з хорового диригування; створення власної музики для дітей; інтерпретація хорових творів; запис вокально-хорових творів із застосуванням музичних комп'ютерних технологій.

Звучання тембрів різних музичних інструментів і ритмічний супровід до вокально-хорових творів підкреслюють красоту мелодії, яскравість музичних виражальних засобів, розкривають палітру музичних образів, мотивують бажання майбутніх учителів музики вивчати твори хорового мистецтва, посилюють вплив на емоційну сферу.

На третьому етапі формування методичної компетентності розвиваються особистісні якості майбутніх учителів музики (творче мислення, відповідальність, працьовитість, дисциплінованість, увага, музична пам'ять, самостійність, воля, комунікативність, рішучість, самоаналіз почуттів і власних дій).

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Проведене наукове дослідження сприяло визначенню етапів формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування, проведенню детального аналізу кожного із етапів (мотиваційно-пізнавального, самостійно-пошукового, діяльнісно-творчого) та висвітленню значення їх комплексної взаємодії.

Застосування музичних комп'ютерних технологій є одним із перспективних технічних засобів, які мотивують навчання і позитивно впливають на самостійне виконання майбутніми учителями музики творчих завдань з хорового диригування, виконання вокально-хорових вправ і написання власної музики. Рекомендовано застосування комп'ютерних програм-нотаторів і MIDI-клавіатури для запису хорових партитур нотами. Корисними у практичній діяльності студентів стануть методичні знання

і навички форматування музики у різних форматах аудіозапису. Набуті методичні знання, уміння з хорового диригування і практичні навички по застосуванню інноваційних технологій формують здатність майбутніх учителів музики до самостійної організації і проведення практичної роботи з учнівським хором.

Подальші дослідження спрямовані на оновлення методики викладання хорового диригування у комплексі з сучасними інноваційними технологіями навчання.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Коваленко І. Г. Сучасні підходи в диригентсько-хоровій підготовці майбутніх учителів музики / І. Г. Коваленко // Наукові записки. – Ніжин: НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. – №1. – С. 60–62.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Під ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.

3. Костенко Л. В. Формування хормейстерських умінь у класі хорового диригування: метод. рекомендації / Л. В. Костенко, Л. Ю. Шумська; Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин, 2005. – 25 с.

4. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. / О. М. Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.

5. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.]; За ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.

BIBLIOGRAFIYA

1. Kovalenko I. H. Suchasni pidkhody v dyryhent's'ko-khoroviy pidhotovtsi maybutnikh

uchyteliv muzyky / I. H. Kovalenko // Naukovi zapysky. – Nizhyn: NDPU im. M. Hoholya, 2002. – №1. – S. 60–62.

2. Kompetentnisnyy pidkhdid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy / Pid red. O.V.Ovcharuk. – K.: K.I.S., 2004. – 112 s.

3. Kostenko L. V. Formuvannya khormeysters'kykh umin' u klasi khorovoho dyryhuvannya: metod. rekomendatsiyi / L. V. Kostenko, L. Yu. Shums'ka; Nizhyn. derzh. un-t im. M. Hoholya. – Nizhyn, 2005. – 25 s.

4. Oleksyuk O. M. Muzychna pedahohika: navch. posib. / O.M.Oleksyuk. – K.: Kyiv. un-t im. B.Hrinchenka, 2013. – 248 s.

5. Osvitni tekhnolohiyi: navch.-metod. posib. / [O. M. Pyekhota, A. Z. Kiktenko, O. M. Lyubars'ka ta in.]; Za red. O. M. Pyekhoty. – K.: A.S.K., 2001. – 256 s.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТЕРЯЄВА Лариса Анатоліївна – аспірант кафедри теорії і методики музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач музики університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх учителів музики для роботи з хоровим колективом.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TERIAIEVA Larysa Anatoliivna – Postgraduate Student of the Department of Theory and Methodology of Musical Education of the Institute of Arts of the Kyiv Boris Grinchenko University, Lecturer of the Music University College of the Kyiv Boris Grinchenko University.

Circle of scientific interests: training of future music teachers for work with a choir.

УДК 629.7:37.013

УШАКОВА ЮЛІЯ ВІКТОРІВНА – аспірант Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету
e-mail: yuliia.ushakova@yandex.ru

НЕВИНЦІН Андрій Миколайович – кандидат технічних наук, доцент, декан факультету ОПР, Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету
e-mail: yuliia.ushakova@yandex.ru

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ ДИСПЕТЧЕРІВ З АЕРОНАВІГАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Недосконалість професійної підготовки курсантів є головною причиною аварій та катастроф, які пов'язані з

людським чинником. Причиною помилкових дій авіафахівців є низький рівень професійних знань, умінь, навичок і професійно цінних якостей (увага, емоційна стійкість, виняткова